ARANYA KANDAM സർഗം 4

ശ്രീ മഹാദേവ ഉവാച
മാർഗേ വ്രജൻ ദദർശാഥ ശൈലശൃംഗമിവ സ്ഥിതം .
വൃദ്ധം ജടായുഷം രാമഃ കിമേതദിതി വിസ്മിതഃ .. 1..

ധനുരാനയ സൗമിത്രേ രാക്ഷസോ്ഽയം പുരഃ സ്ഥിതഃ .
ഇത്യാഹ ലക്ഷ്മണം രാമോ ഹനിഷ്യാ-മ്യൃഷി-ഭ+ക്ഷകം .. 2..

തച്ഛ്രുത്വാ രാമവചനം ഗൃധ്രരാഡ് ഭയപീഡിതഃ .
വധാർഹോ്ഽഹം ന തേ രാമ പിതുസ്തേ്ഽഹം പ്രിയഃ സഖാ .. 3..

ജടായുർനാമ ഭദ്രം തേ ഗൃധ്രോ്ഽഹം പ്രിയകൃത്തവ .. 4..

പഞ്ചവട്യാമഹം വത്സ്യേ തവൈവ പ്രിയകാമ്യയാ .
മൃഗയായാം കദാചിത്തു പ്രയാതേ ലക്ഷ്മണേ്ഽപി ച .. 5..

സീതാ ജനകകന്യാ മേ രക്ഷിതവ്യാ പ്രയത്നതഃ .
ശ്രുത്വാ തദ്ഗൃധ്രവചനം രാമഃ സസ്നേഹമബ്രവീത് .. 6..

സാധു ഗൃധ്ര മഹാരാജ തഥൈവ കുരു മേ പ്രിയം .
അത്രൈവ മേ സമീപസ്ഥോ നാതിദൂരേ വനേ വസൻ .. 7..

ഇത്യാമന്ത്രിതമാലിംഗ്യ യയൗ പഞ്ചവടീം പ്രഭുഃ .
ലക്ഷ്മണേന സഹ ഭ്രാത്രാ സീതയാ രഘുനന്ദനഃ .. 8..

ഗത്വാ തേ ഗൗതമീതീരം പഞ്ചവട്യാം സുവിസ്തരം .
മന്ദിരം കാരയാമാസ ലക്ഷ്മണേന സുബുദ്ധിനാ .. 9..

തത്ര തേ ന്യവസൻ സർവേ ഗംഗായാ ഉത്തരേ തടേ .
കദംബപനസാമ്രാദിഫലവൃക്ഷസമാകുലേ .. 10..

വിവിക്തേ ജനസംബാധവർജിതേ നീരുജസ്ഥലേ .
വിനോദയൻ ജനകജാം ലക്ഷ്മണേന വിപശ്ചിതാ .. 11..

അധ്യുവാസ സുഖം രാമോ ദേവലോക ഇവാപരഃ .
കന്ദമൂലഫലാദീനി ലക്ഷ്മണോ്ഽനുദിനം തയോഃ .. 12..

ആനീയ പ്രദദൗ രാമസേവാതത്പരമാനസഃ .
ധനുർബാണധരോ നിത്യം രാത്രൗ ജാഗർതി സർവതഃ .. 13..

സ്നാനം കുർവന്ത്യനുദിനം ത്രയസ്തേ ഗൗതമീജലേ .
ഉഭയോർമധ്യഗാ സീതാ കുരുതേ ച ഗമാഗമൗ .. 14..

ആനീയ സലിലം നിത്യം ലക്ഷ്മണഃ പ്രീതമാനസഃ .
സേവതേഽഹരഹഃ പ്രീത്യാ ഏവമാസൻ സുഖം ത്രയഃ .. 15..

ഏകദാ ലക്ഷ്മണോ രാമമേകാന്തേ സമുപസ്ഥിതം .
വിനയാവനതോ ഭൂത്വാ പപ്രച്ഛ പരമേശ്വരം .. 16..

ഭഗവൻ ശ്രോതുമിച്ഛാമി മോക്ഷസ്യൈകാന്തികീം ഗതിം .
ത്വത്തഃ കമലപത്രാക്ഷ സങ്ക്ഷേപാദ്വക്തുമർഹസി .. 17..

ജ്ഞാനം വിജ്ഞാനസഹിതം ഭക്തിവൈരാഗ്യബൃംഹിതം .
ആചക്ഷ്വ മേ രഘുശ്രേഷ്ഠ വക്താ നാന്യോഽസ്തി ഭൂതലേ .. 18..

ശ്രീരാമ ഉവാച
ശൃണു വക്ഷ്യാമി തേ വത്സ ഗുഹ്യാദ്ഗുഹ്യതരം പരം .
യദ്വിജ്ഞായ നരോ ജഹ്യാത്സദ്യോ വൈകല്പകം ഭ്രമം .. 19..

ആദൗ മായാസ്വരൂപം തേ വക്ഷ്യാമി തദനന്തരം .
ജ്ഞാനസ്യ സാധനം പശ്ചാജ്ജ്ഞാനവിജ്ഞാനസംയുതം .. 20..

ജ്ഞേയം ച പരമാത്മാനം യജ്ജ്ഞാത്വാ മുച്യതേ ഭയാത് .
അനാത്മനി ശരീരാദാവാത്മബുദ്ധിസ്തു യാ ഭവേത് .. 21..

സൈവ മായാ തയൈവാസൗ സംസാരഃ പരികല്പ്യതേ .
രൂപേ ദ്വേ നിശ്ചിതേ പൂർവേ മായായാഃ കുലനന്ദന .. 22..

വിക്ഷേപാവരണേ തത്ര പ്രഥമം കല്പയേജ്ജഗത് .
ലിംഗാദ്യബ്രഹ്മപര്യന്തം സ്ഥൂലസൂക്ഷ്മവിഭേദതഃ .. 23..

അപരം ത്വഖിലം ജ്ഞാനരൂപമാവൃത്യ തിഷ്ഠതി .
മായയാ കല്പിതം വിശ്വം പരമാത്മനി കേവലേ .. 24..

രജ്ജൗ ഭുജംഗവദ്ഭ്രാന്ത്യാ വിചാരേ നാസ്തി കിഞ്ചന .
ശ്രൂയതേ ദൃശ്യതേ യദ്യത്സ്മര്യതേ വാ നരൈഃ സദാ .. 25..

അസദേവ ഹി തത്സർവം യഥാ സ്വപ്നമനോരഥൗ .
ദേഹ ഏവ ഹി സംസാരവൃക്ഷമൂലം ദൃഢം സ്മൃതം .. 26..

തന്മൂലഃ പുത്രദാരാദിബന്ധഃ കിം തേഽന്യഥാത്മനഃ .. 27..

ദേഹസ്തു സ്ഥൂലഭൂതാനാം പഞ്ച തന്മാത്രപഞ്ചകം .
അഹങ്കാരശ്ച ബുദ്ധിശ്ച ഇന്ദ്രിയാണി തഥാ ദശ .. 28..

ചിദാഭാസോ മനശ്ചൈവ മൂലപ്രകൃതിരേവ ച .
ഏതത്ക്ഷേത്രമിതി ജ്ഞേയം ദേഹ ഇത്യഭിധീയതേ .. 29..

ഏതൈർവിലക്ഷണോ ജീവഃ പരമാത്മാ നിരാമയഃ .
തസ്യ ജീവസ്യ വിജ്ഞാനേ സാധനാന്യപി മേ ശൃണു .. 30..

ജീവശ്ച പരമാത്മാ ച പര്യായോ നാത്ര ഭേദധീഃ .
മാനാഭാവസ്തഥാ ദംഭഹിംസാദിപരിവർജനം .. 31..

പരാക്ഷേപാദിസഹനം സർവത്രാവക്രതാ തഥാ .
മനോവാക്കായസദ്ഭക്ത്യാ സദ്ഗുരോഃ പരിസേവനം .. 32..

ബാഹ്യാഭ്യന്തരസംശുദ്ധിഃ സ്ഥിരതാ സത്ക്രിയാദിഷു .
മനോവാക്കായദണ്ഡശ്ച വിഷയേഷു നിരീഹതാ .. 33..

നിരഹങ്കാരതാ ജന്മജരാദ്യാലോചനം തഥാ .
അസക്തിഃ സ്നേഹശൂന്യത്വം പുത്രദാരധനാദിഷു .. 34..

ഇഷ്ടാനിഷ്ടാഗമേ നിത്യം ചിത്തസ്യ സമതാ തഥാ .
മയി സർവാത്മകേ രാമേ ഹ്യനന്യവിഷയാ മതിഃ .. 35..

ജനസംബാധരഹിതശുദ്ധദേശനിഷേവണം .
പ്രാകൃതൈർജനസംഘൈശ്ച ഹ്യരതിഃ സർവദാ ഭവേത് .. 36..

ആത്മജ്ഞാനേ സദോദ്യോഗോ വേദാന്താർഥാവലോകനം .
ഉക്തൈരേതൈർഭവേജ്ജ്ഞാനം വിപരീതൈർവിപര്യയഃ .. 37..

ബുദ്ധിപ്രാണമനോദേഹാഹങ്കൃതിഭ്യോ വിലക്ഷണഃ .
ചിദാത്മാഹം നിത്യശുദ്ധോ ബുദ്ധ ഏവേതി നിശ്ചയം .. 38..

യേന ജ്ഞാനേന സംവിത്തേ തജ്ജ്ഞാനം നിശ്ചിതം ച മേ .
വിജ്ഞാനം ച തദൈവൈതത്സാക്ഷാദനുഭവേദ്യദാ .. 39..

ആത്മാ സർവത്ര പൂർണഃ സ്യാച്ചിദാനന്ദാത്മകോഽവ്യയഃ .
ബുദ്ധ്യാദ്യുപാധിരഹിതഃ പരിണാമാദിവർജിതഃ .. 40..

സ്വപ്രകാശേന ദേഹാദീൻ ഭാസയന്നനപാവൃതഃ .
ഏക ഏവാദ്വിതീയശ്ച സത്യജ്ഞാനാദിലക്ഷണഃ .. 41..

അസംഗഃ സ്വപ്രഭോ ദ്രഷ്ടാ വിജ്ഞാനേനാവഗമ്യതേ .
ആചാര്യശാസ്ത്രോപദേശാദ്ദൈക്യജ്ഞാനം യദാ ഭവേത് .. 42..

ആത്മനോർജീവപരയോർമൂലാവിദ്യാ തദൈവ ഹി .
ലീയതേ കാര്യകരണൈഃ സഹൈവ പരമാത്മനി .. 43..

സാവസ്ഥാ മുക്തിരിത്യുക്താ ഹ്യുപചാരോഽയമാത്മനി .
ഇദം മോക്ഷസ്വരൂപം തേ കഥിതം രഘുനന്ദന .. 44..

ജ്ഞാനവിജ്ഞാനവൈരാഗ്യസഹിതം മേ പരാത്മനഃ .
കിന്ത്വേതദ്ദുർലഭം മന്യേ മദ്ഭക്തിവിമുഖാത്മനാം .. 45..

ചക്ഷുഷ്മതാമപി തഥാ രാത്രൗ സമ്യങ് ന ദൃശ്യതേ .
പദം ദീപസമേതാനാം ദൃശ്യതേ സമ്യഗേവ ഹി .. 46..

ഏവം മദ്ഭക്തിയുക്താനാമാത്മാ സമ്യക് പ്രകാശതേ .
മദ്ഭക്തേഃ കാരണം കിഞ്ചിദ്വക്ഷ്യാമി ശൃണു തത്ത്വതഃ .. 47..

മദ്ഭക്തസംഗോ മത്സേവാ മദ്ഭക്താനാം നിരന്തരം .
ഏകാദശ്യുപവാസാദി മമ പർവാനുമോദനം .. 48..

മത്കഥാശ്രവണേ പാഠേ വ്യാഖ്യാനേ സർവദാ രതിഃ .
മത്പൂജാപരിനിഷ്ഠാ ച മമ നാമാനുകീർതനം .. 49..

ഏവം സതതയുക്താനാം ഭക്തിരവ്യഭിചാരിണീ .
മയി സഞ്ജായതേ നിത്യം തതഃ കിമവശിഷ്യതേ .. 50..

അതോ മദ്ഭക്തിയുക്തസ്യ ജ്ഞാനം വിജ്ഞാനമേവ ച .
വൈരാഗ്യം ച ഭവേച്ഛീഘ്രം തതോ മുക്തിമവാപ്നുയാത് .. 51..

കഥിതം സർവമേതത്തേ തവ പ്രശ്നാനുസാരതഃ .
അസ്മിന്മനഃ സമാധായ യസ്തിഷ്ഠേത്സ തു മുക്തിഭാക് .. 52..

ന വക്തവ്യമിദം യത്നാന്മദ്ഭക്തിവിമുഖായ ഹി .
മദ്ഭക്തായ പ്രദാതവ്യമാഹൂയാപി പ്രയത്നതഃ .. 53..

യ ഇദം തു പഠേന്നിത്യം ശ്രദ്ധാഭക്തിസമന്വിതഃ .
അജ്ഞാനപടലധ്വാന്തം വിധൂയ പരിമുച്യതേ .. 54..

ഭക്താനാം മമ യോഗിനാം സുവി-മല+സ്വാന്താതി-ശാന്താ+ത്മനാം
മത്സേവാ-ഭിര-താത്മനാം ച/ വിമല+ജ്ഞാനാ+ത്മനാം സർവദാ .

സംഗം യഃ കുരുതേ സദോ+ദ്യത-മതിസ്/തത്സേവനാ-നന്യധീഃ
മോക്ഷസ്തസ്യ കരേ സ്ഥിതോऽഹ-മനിശം ദൃശ്യോ ഭവേ നാന്യഥാ .. 55..

ഇതി ശ്രീമദധ്യാത്മരാമയണേ ഉമാമഹേശ്വരസംവാദേ
അരണ്യകാണ്ഡേ ചതുർഥഃ സർഗഃ .. 4..
ഓം

CHECKED BY GURU P.R.IYER
3.5.2024